

de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

Aan de Vaste Commissie van Financiën uit de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
mr. R.F. Berck
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Amsterdam, 10 oktober 2002

Betreft: Wijziging van enkele belastingwetten c.a. (Belastingplan 2003 Deel I, kamerstuk 28 607)

Geachte leden van de Commissie,

De Nederlandse Orde van belastingadviseurs (hierna 'de Orde') heeft met belangstelling kennis genomen van het Belastingplan 2003 deel I en constateert dat het wetsvoorstel zich nagenoeg uitsluitend richt op uitwerking van het strategisch akkoord van het kabinet en om die reden zich richt op een aantal grondslagverbredingen. Een aantal voorstellen springt daarbij echter in het oog hetgeen de Orde aanleiding geeft tot de navolgende reactie.

1. SAMENVATTING

In het wetsvoorstel (in een nieuw artikel 3.29a Wet IB 2001) wordt een zeer principiële wijziging voorgesteld namelijk om tot het ondernemingsvermogen behorende onroerende zaken die ter belegging worden gehouden (hierna ook: "beleggingspanden") fiscaal te behandelen als effecten en andere beleggingen. Hiermee wordt beoogd de waardering van beleggingspanden buiten de reikwijdte van goedkoopmansgebruik te brengen en voor te schrijven dat de boekwaarde jaarlijks moet worden vastgesteld op de kostprijs of lagere (gecorrigeerde) waarde in het economische verkeer. Hierdoor is afschrijving op beleggingspanden niet meer mogelijk.

De Orde constateert dat met dit voorstel een zeer ingrijpende wijziging wordt voorgesteld in de fiscale behandeling van Nederlands vastgoed met als motivering de oplossing van enkele praktische problemen bij de bepaling van restwaarde en gebruiksduur. De Orde wijst er op dat deze praktische problemen in andere EU-lidstaten veelal worden opgelost door te werken met afschrijvingstabellen. Ook de gelijkschakeling met effecten is volgens de Orde niet opportuun omdat het bij effecten gaat om (ter beurze) verhandelbare waardepapieren en bij vastgoedobjecten niet gesproken kan worden van makkelijk verhandelbare beleggingen. Reeds de heffing van overdrachtsbelasting maakt dat vastgoed niet een makkelijk verhandelbare belegging is.

Tevens meent de Orde dat de invoeringstermijn voor zo een ingrijpende wijziging in de Nederlandse fiscaal-economische infrastructuur te kort is en risico's met zich mee brengt ten aanzien van de ontwikkeling van de Nederlandse economie. De Orde constateert daarnaast dat (i) door de beperking van afschrijving tevens een compensatie voor verlies in koopkracht wegvalt, (ii) een uitzondering wordt gemaakt op één van de pijlers van de het Nederlandse fiscale winstbegrip, namelijk toepassing van goedkoopmansgebruik, (iii) het wetsvoorstel het investerings- en vestigingsklimaat van Nederland aantast en (iv) het voorstel in strijd is met de beginselen van rechtsgelijkheid (verhuur versus eigen gebruik) en rechtszekerheid (geen overgangsrecht). De Orde pleit er dan ook voor om het voorgestelde artikel 3.29a Wet IB 2001 te heroverwegen.

In het navolgende zal de Orde meer gedetailleerd op deze kritiekpunten ingaan. Tevens zal de Orde commentaar geven op een aantal voorgestelde maatregelen in de loonbelastingfeer.

2. AFSCHRIJVING OP BELEGGINGS ONROEREND GOED

Opmerkingen van algemene aard

2.1 In Nederland wordt de winst nominalistisch bepaald. Dit wil zeggen dat bij de bepaling van het voordeel geen rekening wordt gehouden met het feit dat de nominalistisch bepaalde winst geheel of ten dele slechts een compensatie van het koopkrachtverlies vormt. In tijden van scherpe inflatie is dit een groter bezwaar dan wanneer de inflatie relatief laag is. Zo kende in de jaren 80 van de vorige eeuw de inkomsten- en de vennootschapsbelasting maatregelen om op globale basis rekening te houden met de door inflatie ontstane schijnwinsten nl. de voorraad- en de vermogensaftrek. Later werden deze bijzondere regelingen afgeschaft zonder veel protest omdat de inflatie zich op een laag niveau bewoog. Voor bezittingen met een hoge omloopsnelheid maakt de algemene prijsstijging in het algemeen slechts een klein deel uit van de daarmee behaalde nominalistisch bepaalde winst. Voor bezittingen die lang worden aangehouden is dat niet het geval.

2.2 Een voorbeeld kan de voorgaande paragraaf verduidelijken. Stel een beleggingspand heeft een aanschafwaarde van 1500 te verdelen over grond (500) en opstal (1000). Dit object wordt verhuurd tegen een aanvangsrendement van 7% met ieder jaar correctie met het inflatiepercentage. Dit percentage bedraagt 4%. De veroudering van de opstal rechtvaardigt een afschrijving van 2,5%. Het object stijgt echter in waarde met het inflatiepercentage verminderd met de door de veroudering veroorzaakte waardedaling. De grond is dan na 10 jaar 740 waard. De opstal 1480 minus 25% is 1110. De verkoopopbrengst van het object is dan 1850 min 1500 is 350. Deze verkoopopbrengst is echter ongeveer 1250 waard in koopkracht van het moment van aanschaf. In die koopkracht gemeten is er een verlies van 250. Dat getal correspondeert niet toevallig met 25% van de aanschafwaarde van de opstal. Aannemende dat de tussentijds ontvangen huur herbelegd wordt tegen 7% is de totale nominalistisch bepaalde opbrengst 2065 plus 1850 is 3915 verminderd met de aanschaffingskosten ad 1500 is 2415. Het in koopkracht gemeten voordeel beloopt 3915 verminderd met 2220 is 1695. Van de totale belastbare bate nominalistisch bepaald is derhalve 2415 min 1695 is 720 een schijnwinst (bijna 30%). Het effectieve percentage belasting stijgt dan ver uit boven het statutaire percentage. In het bijzonder voor bezitters van zulke panden die belast worden in box 1 van de wet IB 2001 wordt de situatie dan welhaast schrijnend.

Te denken is aan ondernemers voor wie het aan de eigen vennootschap ter beschikking gestelde pand vaak als een informele pensioenvoorziening fungeert. De situatie ligt anders voor degenen die zulke panden met vreemd vermogen financieren. Dan treedt een compenserend effect op nl. dat ook de nominale waarde van de schuld als het ware ten dele verdampt door de inflatie. Het wetsontwerp maakt echter op geen enkele wijze onderscheid tussen gevallen waarin de onroerende zaken wel of niet geheel of ten dele met vreemd vermogen worden gefinancierd dit in tegenstelling tot de toenmalige vermogensaftrek. Dit effect van inflatie op de winstbepaling wordt min of meer beperkt doordat bij de jaarwinstbepaling bij de toepassing van goed koopmansgebruik ook de waardestijging (als gevolg van inflatie) wordt genegeerd. Immers minder liquide bezittingen mogen op de nominalistische kostprijs gewaardeerd worden in het kader van het voorzichtigheidsprincipe. Dit nominalistische idee waarin prijsstijging genegeerd wordt brengt dan mee dat bij slijtende activa ook rekening mag worden gehouden met die slijtage via afschrijvingen ook al is de waarde van het activum niet gedaald. Dat laatste fenomeen wordt immers met name veroorzaakt door de prijsstijging en daar wordt niet eerder rekening mee gehouden dan wanneer de inflatiewinst ook gerealiseerd wordt. De mogelijkheid tot afschrijving op onroerende zaken samen met de herinvesteringsreserve vormen derhalve een uitdrukking van de idee dat schijnwinsten pas belast worden als er gerealiseerd is en de contanten derhalve aanwezig zijn om de belasting te betalen. Dat is een algemeen principe bij de winstbepaling dat nu doorbroken wordt voor een specifieke categorie van activa. De Orde vraagt zich af (i) waarom in de toelichting op dit voorstel niet wordt ingegaan op de elementen inflatie en verlies van koopkracht en (ii) of deze inbreuk op de hoofdregel zich verdraagt met het beginsel dat het gelijke gelijk en het ongelijke naar de mate van ongelijkheid behandeld dient te worden.

2.3 De Orde merkt voorts op dat de voorgestelde regeling in strijd is met de algemene uitgangspunten van goed koopmansgebruik. Eén van de beginselen van goed koopmansgebruik is het voorzichtigheidsbeginsel, hetgeen inhoudt dat, aangezien de waardeontwikkeling van bedrijfsmiddelen in de toekomst onzeker is, niet op voorhand waardestijgingen als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Door de stopzetting van de fiscale afschrijving op beleggingspanden wordt geanticipeerd op een nog te realiseren waardestijging en wordt dus in feite - in strijd met goed koopmansgebruik - niet gerealiseerde winst belast. De Orde acht een nadere motivering van de voorgestelde uitzondering op dit belangrijke principe op zijn plaats aangezien de constatering in de MvT "bij met name onroerende zaken die als belegging worden aangehouden ligt een waardestijging zelfs meer in de lijn der verwachting" voorbij gaat aan het feit dat rendementen uit het verleden geen garantie bieden voor de toekomst. Daarnaast zou naar de mening van de Orde ten principale gestreefd moeten worden naar een zuiver fiscaal winstbegrip en moeten budgettaire maatregelen niet worden ingevoerd door middel van inbreuken daarop. Ten slotte hecht de Orde eraan dat - indien niet tot intrekking van dit voorstel worden overgegaan - dat nogmaals nadrukkelijk wordt bevestigd dat sprake is van een budgettaire maatregel, die geen uitstraling heeft naar andere vermogensbestanddelen en geen opstapje is naar een beperking van afschrijving op andere vermogensbestanddelen.

2.4 Het wetsontwerp beïnvloedt het rendement op vastgoedbeleggingen in negatieve zin. Op korte termijn geeft dat een druk op de waarde van zulke beleggingen maar op langere termijn en met name bij nieuwe projecten zal het vereiste rendement na belastingen op vastgoedbeleggingen weer gerelateerd worden aan de vereiste rendementen na belastingen die met betrekking tot andere beleggingscategoriën aan de orde zijn. Op langere termijn zal de heffing derhalve afgewenteld moeten worden op de huurders. Immers als dat niet mogelijk zou blijken kiest de belegger voor andere vormen van beleggingen. In feite zal deze wetwijziging dus op termijn een fiscale belasting op huren worden. De Orde vraagt zich af of dit lange termijn effect beoogd is.

2.5 Naar de mening van de Orde is de gelijkstelling van vastgoedbeleggingen met overige beleggingen en effecten en het daarmee gecreëerde onderscheid in de fiscale behandeling van vastgoed in eigen gebruik en beleggingspanden, willekeurig. Onroerende zaken zijn immers, ongeacht of het vastgoed voor eigen gebruik of voor verhuur betreft, aan technische en economische slijtage onderhevig; in beide gevallen is sprake van baten en van afschrijvingslasten. Vastgoed wijkt dus per definitie af van niet-slijtende activa, zoals aandelen en obligaties. Daarnaast is reeds gewezen op het verschil in aard van de beleggingscategoriën effecten versus vastgoed. Bovendien wordt de afschrijvingsvergoeding in de huurtermijn belast, maar mag een vastgoedbelegger volgens het voorstel dezelfde afschrijvingslast niet meer aftrekken. In paragraaf 5.9. van het rapport van de "Studiegroep vennootschapsbelasting in internationaal perspectief" *Verbreiding en verlichting*, (hierna "rapport van de Studiegroep Van Rooy") wordt dan ook als bezwaar van het niet meer kunnen afschrijven op beleggingspanden genoemd dat de huur van een bedrijfspand hoger wordt dan de kosten van een bedrijfspand in eigendom (het "eigen gebruik"). De Orde mist in dit verband een voldoende motivering van deze ongelijke behandeling tussen beleggingspanden en panden in eigen gebruik en acht ook op dit punt een nadere toelichting op zijn plaats. De Orde wijst er op dat de voorgestelde maatregel Nederlandse ondernemingen belemmert bij het verkopen en terughuren van hun vastgoed. Het is onmiskenbaar dat er in het kader van de financiële herstructureringen van ondernemingen behoefte bestaat om - daar waar dat opportuun is - vastgoed te kunnen verkopen en terug te huren. De Orde acht het dan ook gevaarlijk om voor Nederlandse ondernemingen die mogelijkheid te belemmeren waar Europese concurrenten de fiscale hindernis van het verbod op afschrijving op verhuurd vastgoed niet ondervinden.

2.6 Alhoewel de voorgestelde maatregel geen direct effect op het rendement van fiscale beleggingsinstellingen zal hebben, aangezien die onderworpen zijn aan vennootschapsbelasting tegen een 0%-tarief, constateert de Orde ook voor deze partijen ongewenste consequenties. Die instellingen dienen immers jaarlijks te voldoen aan hun doorstootverplichting teneinde niet met statusverlies te worden geconfronteerd. Indien de fiscale afschrijvingen komen te vervallen kan de fiscale winst, en daarmee de doorstootverplichting stijgen. Dat kan leiden tot onverwachte en naar de mening van de Orde ook ongewenste liquiditeitsproblemen bij de fiscale beleggingsinstelling. Dat spreekt te meer wanneer men bedenkt dat veelal in een fiscale beleggingsinstelling arrangementen met financiers zijn afgesproken waarbij de aflossingsverplichtingen parallel lopen met de afschrijvingen op het vastgoed, teneinde de doorstootverplichting parallel te laten lopen met de liquiditeitsontwikkeling in het fonds.

De Orde meent dat dit aspect over het hoofd is gezien en pleit ervoor om maatregelen te treffen om deze nadelige consequenties te mitigeren (bijvoorbeeld door te bepalen dat het bedrag van de doorstootverplichting mag worden verminderd met het bedrag aan afschrijvingen dat op grond van artikel 3.29a Wet IB 2001 niet in aftrek kan komen).

2.7 Het rapport van de Studiegroep Van Rooy stelt dat een nadeel is dat "*de ons omringende landen (nog) geen consequenties hebben verbonden aan het feit dat de fiscale afschrijvingen op onroerende zaken blijken af te wijken van de economische realiteit*". Dit wordt in het rapport onderbouwd aan de hand van een overzicht dat is opgesteld door het Internationaal Bureau of Fiscal Documentation in opdracht van het Ministerie van Financiën (februari 2001). Graag zou de Orde vernemen of en hoe bij de indiening van dit voorstel rekening is gehouden met het onderscheid tussen de fiscale afschrijving op in Nederland gelegen beleggingspanden en de fiscale afschrijvingspercentages die in de ons omringende landen worden gehanteerd / geaccepteerd. Tevens vraagt de Orde aan te geven of dit voorstel tot een significante verzwaring van de lasten voor het Nederlandse bedrijfsleven leidt en daarmee een significante verslechtering van het Nederlandse fiscale vestigingsklimaat c.q. investeringsklimaat impliceert. Deze verzwaring kan namelijk slechts worden vermeden door vastgoed niet meer te huren maar in eigen bezit te houden c.q. te verwerven en leidt daarmee tot balansverlenging en een inflexibel keurslijf voor Nederlandse ondernemingen.

2.8 Voorts is het duidelijk dat de vastgoedmarkt een grote economische stimulator is. De Orde vraagt zich daarom af of het in het huidige economische klimaat, verstandig is om de neergaande economische trend te bevorderen door de vastgoedmarkt onder druk te zetten en ziet ook hier een nadere (budgettaire) onderbouwing van de (macro-economische) gevolgen van het voorstel op zijn plaats. De Orde vraagt zich daarbij af of het Nederlandse bedrijfsleven hier niet in een (negatieve) uitzonderingspositie wordt geplaatst ten opzichte van ondernemingen in andere EU lidstaten.

ARTIKELSGEWIJS COMMENTAAR

Artikel 3.29a, lid 1

2.9 In de Memorie van Toelichting wordt voor de gehanteerde omschrijving van het begrip "belegging" verwezen naar artikel 20a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. De hierna geciteerde toelichting die de staatssecretaris van Financiën bij dit artikel geeft ten aanzien van de beleggingstoets (zie ook Besluit van 7 augustus 2002, nr. CPP2002/1751M) biedt naar de mening van de Orde evenmin de gewenste duidelijkheid.

"Neen, uit de bepaling van artikel 20a, achtste lid, mag niet zonder meer worden afgeleid dat bij verhuur aan een verbonden lichaam geen sprake is van een belegging. Artikel 20a, achtste lid, onderdeel a, geeft een uitbreiding aan het begrip beleggingen ten aanzien van het direct of indirect ter beschikking stellen van onroerend goed aan niet verbonden lichamen. In dat geval is op grond van de Wet altijd sprake van een belegging. Uit de tekst noch uit de wetsgeschiedenis kan worden afgeleid dat daarmee tevens ten aanzien van het direct of indirect ter beschikking stellen van onroerend goed aan een verbonden lichaam een uitsluiting van de kwalificatie als beleggingen is beoogd."

In het licht van de rechtszekerheid is een heldere definitie van het begrip "belegging" onontbeerlijk. De hantering van de termen "daaronder mede begrepen" in artikel 3.29a lid 1 en de verwijzing naar artikel 20a, achtste lid in de Memorie van Toelichting wijzen in de richting dat bedoeld is aan te geven dat vastgoed dat wordt verhuurd buiten concernverband in ieder geval als belegging wordt aangemerkt, terwijl bij vastgoed waarbij dat niet het geval is (bijvoorbeeld vastgoed in eigen gebruik, of vastgoed dat binnen concernverband wordt verhuurd, etc) vastgesteld zal moeten worden of er sprake is van een onroerende zaak die als belegging wordt gehouden. Daarmee introduceert het voorstel een ongewenste rechtsonzekerheid in ons fiscale bestel. De Orde zou dan ook een nadere toelichting op de vraag wanneer sprake is van een "belegging" (inclusief de ratio van het gebruik van "mede") bijzonder op prijs stellen. Voorts adviseert de Orde om een significante vermindering van de rechtsonzekerheid voor het Nederlandse bedrijfsleven te bewerkstelligen door te bepalen dat vastgoed dat binnen concern ter beschikking wordt gesteld, nimmer als belegging wordt gehouden. Ook vraagt de Orde aan te geven of bij een vastgoedbezit dat dient ter dekking van verplichtingen (zoals bijvoorbeeld in geval van verzekeraars) sprake is van een belegging of van bedrijfsmiddelen die worden aangewend in het kader van de onderneming.

2.10 Voorts merkt de Orde op dat onroerende zaken ook als voorraad gehouden kunnen worden. Dat betekent dat ten aanzien van onroerende zaken voortaan bepaald moet worden of zij kwalificeren als bedrijfsmiddelen, als voorraad, dan wel als belegging. De Orde verneemt graag of het inderdaad juist is dat deze drie varianten zich kunnen voordoen en hoe dan precies de afbakening dient plaats te vinden.

2.11 De Orde zou graag aanvullende toelichtingen zien op de gevolgen van sfeerovergang. Als voorbeeld kan gedacht worden aan een geval waarbij een pand eerst ter beschikking wordt gesteld aan een verbonden persoon en enige jaren later wordt verhuurd aan een derde en mitsdien als beleggingspand zal gaan kwalificeren. Het voorgestelde artikel 3.29a, lid 1 Wet IB 2001 bepaalt dat een beleggingspand te boek wordt gesteld voor de aanschaffings- of voortbrengingskosten. Ervan uitgaande dat in de periode dat het pand ter beschikking werd gesteld aan een verbonden persoon afschrijvingen hebben plaatsgevonden, zullen de aanschaffingskosten hoger zijn dan de waarde waarvoor het pand te boek is gesteld ten tijde van de sfeerovergang. Naar de mening van de Orde zou dit er niet toe mogen leiden dat de fiscale afschrijvingen uit de periode van ter beschikkingstelling teruggenomen dienen te worden en vraagt dit te bevestigen. In het verlengde hiervan ligt de situatie dat een bedrijfspand na eerst binnen de onderneming in eigen gebruik te zijn geweest in afwachting van verkoop enige tijd verhuurd wordt aan derden of zelfs leegstaat. Naar de mening van de Orde zou voor dergelijke situaties een parallel met "kortstondige verhuur" getrokken dienen te worden. In het Nader rapport bij het voorgestelde artikel 3.29a Wet IB 2001 wordt namelijk gesteld dat het verbod op afschrijvingen niet van toepassing is bij een normale exploitatie van onroerende zaken waarbij de verhuur min of meer kortstondig is. Graag zou de Orde haar visie bevestigd zien.

2.12 De Orde neemt aan dat aan het begrip "hoofdzakelijk" de gebruikelijke percentuele invulling van 70% of meer dient te worden gegeven, maar wenst graag duidelijkheid waaraan dit percentage wordt gerelateerd. Is de berekeningsgrondslag gerelateerd aan vierkante meters of aan de waarde? Dient bijvoorbeeld bij de berekeningsgrondslag ook de omliggende grond te worden betrokken?

2.13 Expliciet is in de Memorie van Toelichting opgemerkt dat met betrekking tot de boekwinst die wordt gerealiseerd bij de vervreemding van een beleggingspand een herinvesteringsreserve in de zin van artikel 3.54 van de Wet IB 2001 kan worden gevormd, mits aan de in dat artikel genoemde voorwaarden wordt voldaan. De Orde heeft dienaangaande de volgende opmerkingen. Ten eerste zou de Orde graag de bevestiging zien dat de op grond van artikel 3.54 van de Wet IB 2001 gevormde herinvesteringsreserve daadwerkelijk (binnen de daarvoor gestelde grenzen) in mindering mag worden gebracht op de aanschaffings- of voortbrengingskosten van het pand waarin wordt geherinvesteerd, zodat de na afboeking van de herinvesteringsreserve ontstane boekwaarde als fiscale kostprijs zal gaan gelden. Ten tweede wordt in artikel 3.54 Wet IB 2001 gesproken over "bedrijfsmiddelen", terwijl artikel 3.29a de betreffende onroerende zaken nu juist als belegging heeft gekwalificeerd.

2.14 De Orde vraagt te bevestigen dan wel te bewerkstelligen dat de wettekst van artikel 3.54 Wet IB 2001 voldoende ruimte biedt voor de vorming van een herinvesteringsreserve voor beleggingspanden. Voorts wenst de Orde de positie van buitenlandse belastingplichtigen die op grond van artikel 17a van de Wet Vpb 1969 in Nederland gelegen onroerende zaken tot hun ondernemingsvermogen dienen te rekenen aan de orde te stellen. De invoering van dit artikel (per 1 januari 2001) heeft bewerkstelligd dat deze categorie buitenlanders in Nederland vennootschapsbelastingplichtig werden met betrekking tot de waardeveranderingen van in Nederland gelegen onroerende zaken. Wel hebben deze buitenlandse beleggers een zogenoemde "step-up" toegepast, zijnde de waarde in het economische verkeer van deze onroerende zaken per 1 januari 2001. Aldus blijven waardeveranderingen van de in Nederland gelegen onroerende zaken die zich vóór 1 januari 2001 hebben voorgedaan buiten de Nederlandse vennootschapsbelastingheffing. De Orde vraagt zich af wat nu met betrekking tot deze door buitenlandse belastingplichtigen gehouden beleggingspanden als fiscale kostprijs zal gelden.

2.15 Tevens merkt de Orde op dat het wetsvoorstel geen rekening houdt met het feit dat een onroerende zaak voor meerdere activiteiten kan worden aangewend. Te denken is een woon-winkelpand, waarbij de bovenwoning verhuurd wordt en de winkel in eigen gebruik is. Kan het gehele pand volgens de vermogensetiketteringsregels nu als bedrijfsmiddel worden aangemerkt (er vanuitgaande dat het winkelgedeelte veel groter is dan het verhuurde deel) of moet anders dan momenteel het geval is worden overgegaan tot splitsing van vermogen in een bedrijfsmiddel en een belegging. Het voorgaande ziet op de ondernemer/natuurlijk persoon, maar geldt het voorgaande ook ten aanzien van een dergelijk pand dat tot het vermogen van een aan de vennootschapsbelasting onderworpen rechtspersoon behoort in die zin dat het pand balanstechische en voor de winstbepaling gesplitst moet worden? De Orde vraagt zich af of over dergelijke situaties die in de praktijk in allerlei varianten voor komen wel in voldoende mate is nagedacht. In elk geval meent de Orde dat met deze maatregel een aanzienlijke lastenverzwaring tot stand wordt gebracht.

Artikel 3.29a, lid 2, letter b

2.16 Naar de mening van de Orde is de formulering van dit onderdeel van artikel 3.29a niet geheel zorgvuldig. Beoogd wordt een omschrijving van het begrip "verbonden persoon" te geven. Bij de uitleg van hetgeen onder het begrip "verbonden persoon" moet worden verstaan wordt eveneens de terminologie "een met hem verbonden persoon" gebruikt, zodat in feite een cirkelredenering is ontstaan. De Orde pleit ervoor de formulering op dit punt aan te passen.

Artikel 3.29a, lid 2, letter c

2.17 Het is de Orde niet geheel duidelijk wat precies met "passiefposten in verband met toekomstige kosten" wordt bedoeld. Moet dit geïnterpreteerd worden als passiefposten uit de commerciële jaarrekening? In de Memorie van Toelichting wordt verwezen naar onder andere de onderhoudsvoorzieningen en kostenegaliseringsreserves. Bij dergelijke passiefposten is echter geen sprake van toekomstige kosten. Uit de jurisprudentie (ondermeer BNB 1998/409, het "Baksteenarrest") kan worden opgemaakt dat het kosten betreft die thuishoren in het jaar zelf of in de aan balansdatum voorafgaande periode ter zake van toekomstige uitgaven. De Orde acht ook hier een nadere toelichting op zijn plaats.

Artikel 8 Wet Vpb 1969

2.18 Voor de vennootschapsbelasting wordt voor toepassing van het begrip "verbonden persoon" in 3.29a Wet IB 2001 verwezen naar het verbonden lichaam in de zin van artikel 10a, lid 4 Wet Vpb 1969. De Orde vraagt zich af waarom niet tevens verwezen wordt naar de definitie van verbonden natuurlijk persoon zoals omschreven in het vijfde lid van artikel 10a.

Overgangsrecht

2.19 De Orde constateert dat het voorgestelde artikel 3.29a Wet IB 2001 directe werking heeft per 1 januari 2003 voor bestaande vastgoedbeleggingen. Naar de mening van de Orde knelt deze spoedige invoering met het rechtszekerheidsbeginsel. Immers, beleggers in het algemeen en vastgoedbeleggers in het bijzonder werken vaak met een lange termijn horizon. Beleggingsbeslissingen worden vaak genomen op basis van berekeningen van kosten en opbrengsten gezien over een langere periode. Het verbod op afschrijven op beleggingspanden betekent dat de aannames waar de vastgoedbeleggers van zijn uitgegaan niet meer kloppen voor in het verleden aangekochte beleggingspanden. De Orde meent dan ook dat belastingplichtigen een redelijke termijn dienen te krijgen om het door hen gevoerde beleid, dat in sommige gevallen zelfs in een prospectus is vastgelegd, aan te passen aan de gevolgen van het voorgestelde verbod op afschrijvingen en pleit dan ook voor ruimere overgangsmaatregelen.

3. VOORGESTELDE AANPASSINGEN IN DE LOONBELASTING***Algemeen***

3.1 De Orde is van mening dat de voorstellen slechts zeer beperkt leiden tot een administratieve lastenverlichting terwijl de kosten van de verschillende maatregelen voor werkgevers aanzienlijk zijn.

De Orde beschouwt als een gemiste kans dat relatief heldere wetgeving wordt geschrapt, terwijl zeer complexe en steeds veranderende wetgeving (zoals bijvoorbeeld ten aanzien van de fiscale behandeling van de auto) in stand blijft.

3.2 Tenslotte vraagt de Orde de aandacht voor het feit dat de kosten van inhoudingsplichtigen onder meer door een reeks van maatregelen met betrekking tot werknemers (zowel op fiscaal gebied als door maatregelen op sociaal verzekeringsrechtelijk gebied) komend jaar sterk zullen stijgen. De Orde wijst in dit verband op het grote belang van afstemming tussen de verschillende regelgevers.

Afschaffen premiespaarregelingen en spaarloon- en winstdelingsregelingen

3.3 De Orde betreurt het voorstel tot afschaffing van de bedrijfsspaarregelingen. De huidige bedrijfsspaarregelingen zijn ingevoerd in 1994 met als doel werkgelegenheid te bevorderen. Andere redenen waren het stimuleren van bezitsvorming bij werknemers en flexibelere beloningen. De bedrijfsspaarregeling bleek reeds in 1995 een groot succes. Zo werd dit ook onderkend door het toenmalige ministerie van Financiën in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot aanpassing van het Regime 1995. Dit ondanks het weinig bestendige karakter hiervan (zonder de gehele wetsgeschiedenis hier op te sommen memoreert de Orde de wijzigingen in 1995, de invoering van de eindheffing in 1997 tegen 10% en met ingang van 2001 verhoging van het tarief eindheffing tot 15%) en de administratieve lasten die dit voor werkgevers met zich meebrengt.

3.4 Thans wordt voorgesteld de regeling weer af te schaffen. Als reden hiervoor wordt aangegeven dat de bedrijfsspaarregeling niet leiden tot effecten op de marginale druk. De Orde neemt aan dat hiermee de marginale belastingdruk bedoeld wordt. De Orde begrijpt dit argument niet, nu toepassing van bedrijfsspaarregeling, tot de wettelijke maxima en onder inachtneming van de voorwaarden ertoe leidt dat er gelden naar werknemer gaan tegen 15% eindheffing in plaats van tegen het normaal marginaal tarief van de werknemer. Een werknemer houdt derhalve volgens de Orde netto meer over van een brutobedrag als het geval zou zijn geweest wanneer de werknemer deze bedragen als gewoon bruto loon zou hebben genoten.

3.5 Als voordeel van afschaffing van de regeling wordt verder aangegeven dat inhoudingsplichtigen hiermee een verlichting van de administratieve lasten kunnen behalen. De omvang hiervan wordt begroot op € 55 miljoen per jaar. Deze administratieve lasten worden door een inhoudingsplichtige meestal vrijwillig op zich genomen (slechts in een beperkt aantal gevallen is de invoering van een bedrijfsspaarregeling verplicht), en zijn dus kennelijk niet zo bezwaarlijk dat men de regeling niet wil gebruiken. Daarnaast wijst de Orde erop dat een bedrijfsspaarregeling in brede kringen thans als een verworven recht wordt beschouwd. Dat betekent dat inhoudingsplichtigen zich vermoedelijk in veel gevallen genoodzaakt zullen zien om de gevolgen van het verdwijnen van de bedrijfsspaarregeling netto te compenseren. Dit betekent niet alleen dat er per werknemer herrekening van het bruto loon zal moeten plaatsvinden. Daarnaast zal gekeken worden naar andere fiscaal vriendelijke beloningsinstrumenten. Door deze twee zaken worden de administratieve lasten van een inhoudingsplichtige weer (eenmalig) verzaamd. Voor zover fiscaal vriendelijke beloningsvarianten niet mogelijk zijn, zal een inhoudingsplichtige zich in veel gevallen genoodzaakt voelen het bruto salaris van werknemers te verhogen.

Dit zou tot gevolg hebben dat tegenover het voordeel van administratieve lastenverlichting aanzienlijke belastingkosten staan. Naar de Orde begrijpt is het overigens de bedoeling dat de zogenaamde levensloopregeling in de plaats zal treden van de bedrijfsspaarregeling. Op basis van de huidige voorstellen zal hierdoor de positie van een werknemer aanzienlijk verslechteren. In zijn algemeenheid wil de Orde er overigens de aandacht voor vragen dat wetgeving zoals de onderhavige zeer ongewenst is. Jaarlijks moet de inhoudingsplichtige zich immers, tegen aanzienlijke kosten in geld en in tijd, op de hoogte stellen van nieuwe ontwikkelingen. Daarbij komt dat als de inhoudingsplichtige de regels kent en op basis hiervan een meerjarige afspraak maakt met werknemers, hij de kosten daarvan in de toekomst niet kan overzien. De kosten wijzigen immers met het wijzigen van de inhoud van de wet. Het is derhalve van groot belang dat regelgeving consequent is en gemaakt wordt met het oog op langere termijn.

3.6 Ten slotte betreurt de Orde dat het voorstel tot gevolg heeft dat de enige fiscale faciliteit om aandelen of aandelenopties op een fiscaal vriendelijke manier aan werknemers toe te kennen (namelijk de verdubbeling van de vrijstelling) hiermee komt te vervallen en Nederland verder uit de pas gaat lopen ten opzichte van andere Europese landen waar allerlei faciliteiten om aandelenbezit van werknemers te bevorderen wel bestaan (en in een veel ruimere mate dan in Nederland). De Orde vraagt zich dan ook af of vervangende maatregelen zullen worden genomen.

Feestdagenregeling

3.7 De Orde betreurt het voorstel om de zogenaamde geschenkenregeling te schrappen. Als reden hiervoor wordt gegeven dat de geschenken dikwijls in contanten verstrekt worden én er daarnaast dikwijls stilzwijgende afspraken aan de “geschenken” ten grondslag liggen. Met andere woorden; de regeling zou worden gebruikt voor het betalen van bedragen door de werkgever aan de werknemer die niet berusten op vrijgevigheid. De Orde wijst er met klem op dat de toets of er al dan niet sprake is van vrijgevigheid reeds door de Belastingdienst geschiedt. Daar waar de Belastingdienst constateert dat de vrijblijvendheid van een geschenk ontbreekt, mag de geschenkenregeling niet worden toegepast en worden correcties aangebracht. De regeling kan derhalve alleen gebruikt worden, indien er sprake is van echte geschenken. De Orde begrijpt het argument dat de regeling zou worden gebruikt voor andere betalingen dan die uit vrijgevigheid dan ook niet.

3.8 De Orde wijst er verder op dat door het laten vervallen van de feestdagenregeling naar haar mening nauwelijks tot geen administratieve lastenverlichting wordt bereikt. Inderdaad is het zo dat inhoudingsplichtigen per werknemer dienen te administreren in hoeverre er gebruik gemaakt is van de geschenkenregeling. Aangezien werkgevers er echter uit praktische overwegingen dikwijls voor kiezen op vaste dagen (bijvoorbeeld kerst of een jubileum van de werkgever) een geschenk te verstrekken, is deze administratie meestal uiterst beperkt.

3.9 De Orde wijst er verder op dat de mogelijkheid eindheffing toe te passen op geschenken aan werknemers, zal blijven bestaan. Eindheffing leidt er, naar mening van de Orde, echter alléén toe dat de heffing van loonbelasting komt te vallen bij de werkgever in plaats van bij de werknemer.

Het blijft daarbij wel zo dat per werknemer afzonderlijk geregistreerd dient te worden, welke geschenken deze werknemer ontvangt. Op basis van het voor de werknemer geldende tarief eindheffing dient vervolgens bepaald te worden welk bedrag de inhoudingsplichtige in verband met het geschenk dient af te dragen.

3.10 Dat betekent dat, net als tot nu toe, alle beloningscomponenten in de loonadministratie moeten zijn opgenomen. Tevens dient deze registratie per werknemer te worden gevoerd. De administratieve last hiervan blijft derhalve aanzienlijk, terwijl de kosten voor het verstrekken van geschenken (binnen onze maatschappij is het nu eenmaal bij bepaalde gelegenheden gebruikelijk dat men elkaar een geschenk geeft) door de belastingheffing bij de werkgever hierover aanzienlijk zullen toenemen.

Afschaffen Witteveen kader

3.11 De Orde betreurt het voorstel om het Witteveen kader uit de pensioenregeling te nemen. In de eerste plaats omdat hierdoor de bij de invoering beoogde flexibilisering weer ongedaan gemaakt wordt, die eerst in 1999 in de wet werden opgenomen. De Orde verwijst hiervoor naar de wenselijkheid wetgeving voor langere termijn te creëren (zoals hierboven aangegeven). Als reden voor het opheffen van het Witteveen kader worden de volgende motieven gegeven:

- (a) de overheid streeft naar verlenging van het werkzame leven in verband met toenemende vergrijzing;
- (b) de invoering van de levensloopregeling, teneinde werknemers de gelegenheid te geven om, tijdens “het spitsuur” van hun leven zich gedurende langere tijd uit het arbeidsproces terug te trekken.

De Orde onderkent hierbij de volgende bezwaren. Ten eerste vraagt de Orde zich af in hoeverre het gewenst is om fiscaal te sturen naar een situatie waarbij jongeren niet werken en ouderen daarentegen wel. Nog afgezien van de wenselijkheid van het beoogde resultaat vraagt de Orde zich af of een dergelijke sturing wel thuishoort in de belastingwetgeving. Een rol hierbij speelt dat de vervangende regeling (de levensloopregeling) géén fiscale maatregel is.

3.12 In artikel VII van de Wet fiscale behandeling van pensioenen (of “Wet Witteveen”) is bepaald dat de minister van Financiën in overeenstemming met zijn ambtgenoot van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bij algemene maatregel van bestuur nadere van hoofdstuk IIB en artikel 38a Wet op de loonbelasting 1964 afwijkende regels kan stellen. Hierbij kan het maximum van het te bereiken ouderdomspensioen worden teruggebracht tot – per dienstjaar – 2% van het pensioengevend loon in een middelloonstelsel. Deze begrenzing kan pas bij algemene maatregel van bestuur en na overleg met de sociale partners in werking worden gesteld. Uit de artikelsgewijze toelichting blijkt dat het kabinet deze begrenzing alleen zal invoeren als de resultaten van het in 1997 gesloten “Pensioenconvenant” niet in overeenstemming blijken te zijn met de afspraken die in dat convenant zijn vastgelegd, met name de afspraken met betrekking tot de beheersing van de kosten van de pensioenregelingen. Artikel VII biedt het kabinet de mogelijkheid nadere maatregelen te treffen, indien blijkt dat de afspraken in het Pensioenconvenant niet zijn nagekomen.

In 2001 is geëvalueerd of de gemaakte (budgettaire) afspraken in het Pensioenconvenant zijn nagekomen. Deze evaluatie heeft positief uitgepakt: de kosten voor collectieve pensioenregelingen zijn binnen de convenantsperiode gedaald. Het (vorige) kabinet heeft op grond van deze evaluatie (terecht) geen aanleiding gezien het fiscale ambitieniveau voor pensioenen te verminderen. Het bevreemdt de Orde dat in het Belastingplan 2003 desondanks wordt voorgesteld de fiscaal maximale pensioenopbouw te verlagen.

3.13 De Europese Commissie tracht middels diverse richtlijnen te bevorderen dat binnen de Europese Unie méér wordt gespaard voor de oudedag (pensioensparen) en minder wordt besteed voor consumptie. Nederland vervult in dit kader een voorbeeldfunctie met een sterke tweede pijler (private pensioenen), gefinancierd op basis van kapitaaldekking, én een ruim fiscaal kader. Indien Nederland het fiscale pensioenkader inperkt, wordt een negatief signaal afgegeven dat afbreuk doet aan de genoemde voorbeeldfunctie. Immers, indien de fiscale pensioenopbouw wordt beperkt, ligt het voor de hand dat werknemers dit gecompenseerd willen zien (hogere looneisen) en dat een verschuiving plaatsvindt van pensioenen (sparen voor de oudedag) naar hogere salarissen (veelal consumptie).

3.14 Voorts is de Orde van mening dat, wat hiervan ook zij, zondermeer een langere overgangstermijn moet worden gehanteerd dan de tweejaarsperiode (1 januari 2003 – 1 januari 2005) die thans wordt voorgesteld. Deze (zeer) beperkte overgangstermijn knelt te meer voor de pensioenregelingen die vallen onder het Witteveen-regime, zijnde de regelingen die op of na 1 juni 1999 zijn ingevoerd c.q. op of na 1 juni 1999 op meer dan ondergeschikte punten zijn gewijzigd. Immers, bij die gelegenheid dienden deze pensioenregelingen reeds te worden aangepast aan alle fiscale vereisten van het Witteveen-regime. De thans voorgestelde wetwijziging zou ertoe leiden dat deze regelingen reeds per 1 januari 2005 opnieuw moeten worden aangepast. De Orde merkt op dat bij de invoering van de Wet fiscale behandeling van pensioenen nog een overgangstermijn van vijf jaar werd gehanteerd (1 juni 1999 – 1 juni 2004). Ofschoon ook deze overgangstermijn naar de mening van de Orde niet afdoende is – bij pensioenen gaat het om langlopende verplichtingen – is de Orde van mening dat voor de thans aangekondigde inperking van het Witteveen-kader wederom tenminste een overgangstermijn van vijf jaar moet worden gehanteerd, derhalve aanpassing aan het verlaagde ambitieniveau ten vroegste per 1 januari 2008.

3.15 De Orde uit ten slotte haar zorgen over de afstemming van de beide regelingen. Op grond van de voorstellen van de levensloopregeling zoals tot nog toe bekend zijn mag een werknemer per jaar € 600 uit zijn netto inkomen sparen. Mits de werknemer zijn spaarsaldo benut voor het opnemen van verlof, draagt de overheid 30% bij. De Orde vraagt zich af in hoeverre dit, uitgedrukt in vrije uren leidt tot een vergelijkbaar resultaat als door de invoering van de Witteveen regelingen is bereikt (en nu dus zal worden ingeleverd). Hierbij dient dan nog in het oog te worden gehouden dat de levensloopregelingen niet alleen bedoeld is als compensatie voor vervallen van het Witteveen-kader, maar óók ter vervanging van de bedrijfsspaarregelingen.

4. SLOT

De Orde zou het bijzonder op prijs stellen indien u de bovenstaande vragen en opmerkingen bij uw afwegingen en bij de discussie met de Staatssecretaris van Financiën zou willen betrekken.

Een kopie van deze brief heeft de Orde heden verzonden aan de Staatssecretaris. Uiteraard is de Orde gaarne bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

Hoogachtend,

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

prof. dr. A.H.M. Daniels